

Womhaj Bóh!

Cyklo 39.
27. sept.

Łétnik 6.
1896.

Szerbike njedzeli ke łopjenka.

Wudawaju ƚo kóždu ƚobotu w Esmlerjez knihczišcejetn w Budyschinje a ƚu tam dostacž sa sctwórtlétnu pichedplatu 40 wv.

17. njedzela po ƚwjatej Trojizy.

Łf. 4, 1—6

Budzce psches jene!

Snate je powjedańcžo wo tym kralu, kotryž do ƚwojeje ƚmjercze ƚwojich ƚynow napomina walczšichy roslamacž. To ƚo jim nje poradzi. Jako rak nan walczł roswjasa a jim jenu šchipu po drugej do rukow da, ƚo jim to bje wičeje prózy poradzi. „Budzce psches jene“, praji tón kral, „džerzce twjerdze hromadze, rotom waš nihto nje pschewinje.“ Šdyž rak budzce swadnizy w rostorje, šce šhubjeni. Stara wěrnošč je: jednota ƚylni, rostora ƚłabi. Jako ludy našeho wótneho kraja psches jene nje bėchu, ƚo Napoleonej I. lóhko poradzi naš pschewinjež a ƚebi podczšynjež. Šjenoczeni ƚmy dobhli. Šdy bychmy tola š historije našeho luda něšto nawukli, město teho, ƚo ƚo psches wadjenje a wojowanje strow ƚłabi cžinimy. Šinal hacž na politiškim a towařšnym tež na duchownym poli njeje. Najwjetscha šctoda je njejednota kšesczijanow bjes ƚobu. Šich najwjetscha mōž by jednota byla. Š pschesjenosčzi napomina tež japoschtol w epistoli 17. nje-dzela po ƚwjatej Trojizy Łf. 4, 1—6: Šladajeze ƚwėru na to, ƚo byšcze jednotu teho ducha šdžerželi psches swjast teho mēra!

1. Jednota teho ducha! Wona dyrbi ƚo šdžeržecž. Duž dyrbi tu hižo byčž. Wjele ƚo wo tym powjeda, šctož kšesczijanow dželi, na wšelake wuczby wšelakich kšesczijanškich wėrywusnacžow ƚo pokasuje, nje wėrjazy ƚo

š tym samolwjuja, ƚo praja, ƚo kšesczijenjo ƚami bjes ƚobu psches jene nješku. Ale to ƚo pschewidži, ƚo ƚu to runje najwajnišche dnyti, w kotrychž ƚu psches jene. Tak n. psch. žanemu kšesczijanaj do myšlow nje pschindze byče Boha, teho Wótza a štworiczela ƚwėta přecž, ale ty mōžesh hičž, do kajkežkuliz žyrkwje chzeš, do katholickeje, lutherškeje abo reformiristkeje, wšchudze ƚo wusnaja: Ja wėrju do Boha Wótza, wšchewomōžneho štworiczela nje bješow a semje a tak je tež kšesczijanstwo psches jene w modlitwje Wótčenašcha. Kaž swjast naš wšittich tale modlitwa hromadze swjasa a naš na to dopomni, ƚo ƚmy džeczi jeneho Wótza a bratšja bjes ƚobu. Wšittim je Šhryštuš tón šbōžnik a wumōžnik. Wšittzy wusnaja: Ja wėrju do Jesom Šhryšta, Božeho jenicžteho narodženeho Šsyna, našeho Šnješa. Millijony ƚu w tym psches jene a šako milijony pōsnaja, ƚo je ƚwjata kšeczeniza nusna š woadcžu hrėchow, pōsnaja ƚo š nadžiji wšichodneho žiwjenja, wėrja wšittko, šctož mamy w japoschtolškim wėrywusnacžu. Tak je duchowna jednota, drje niz bjes kšesczijanami a židami a turkami, ale bjes kšesczijanami, kotšž na tym ƚamym šažozku kšesczijanškeje wėry šteja. Šctož ƚo š nami š temu jenemu Wótzej w nje bješach modli, šctož ma š nami š temu jenemu šbōžnikaj nadžiju, šctož š nami š temu ƚamemu wotšknjenemu kōnzej šhwata, tón je naš towařš a bratr a š nim w pschesjenosčzi wostacž, je naša pschibšusnosčž.

2. To wšak je druhdy cžezko, a to japoschtola wabi, ƚo tole napominanje š tajkej krutosčžu wupraji:

Glada ječe šwëru na to, so byščeže jednotu teho ducha idžerželi. Wischelake je, sčtož jednotu bjes kšeseczijanami kasu, so woni sabudža, so šu džeczi jeneho Wôtza. Tat leži w wšchelafoszi semskeho šchtanta a pomolanja wulki strach. Wošebje w našchich cžakach, hdyž šebi bohaczi a khudzi, wošebni a nišy, knježa a šlužobni tak šdaleni steja, hdžež šo kōždy šchtant hromadže stowaršchi, so by šwoje wotmyšlenja pscheczimo wšchitkim druhim šastupował, šo šacžucze pschezo bole šhubjuje, so wchitzy hromadže škuscheja. My pať durbimy šo pschezo šašo na to dopomnicž, ščtož naš jednocza, na šhromadny kšeseczijanski šchtant, w kotrymž ničto ničto wjazy njeje hacž drubi, w kotrymž je cžiscze wischo jene, ščto je wón na sem. Ščtož žiwjenje husto dželi, chze žyrkej šašo šjednocžicž. Čži, kotšiz šu w tydženju šami šwoje pucze khodzili, husto w šebicžnoszi a šawiczi, tych chze njedžela šašo šjednocžicž, so bychu nawušli, šo šašo jedyn bratrowski lud w tym domje teho jeneho Wôtza, pschi šlidže teho jeneho knješa šacžuwacz. — Ale, šo praji, to wisčať šo žyle rjenje pošlucha, tola šak šo to w žiwjenju wuwjedže? Taj, kotraž w Božim domje šmërom hromadže šedžeschtaj, štaj w žiwjenju pscheczimnikaj. To šo šebaja a hanja, hdže wostanje potom kšeseczijanska jednota? O wón je pucz pschi wšchëm hrëchu, pschi wšchëm njeprawje ju idžeržecž. Tón pucz rëka wodacze. To tola nješmje šame prajene byčž: Wodaj nam našču winu, šako my wodawamy našchim winikam. Hrëch dželi, wodacze šjednocza a tež našhoršchich njepscheczelow šašo hromadže šwjedže. — Bohužel je ludži kaž š hele narodženyh, kiž maja čzertowske wješele na tym šymjo njejednoty wuššuwacz, džeci pscheczimo štaršchim, žony pscheczimo mužam, poddanow pscheczimo knježestwu naščezuwacz.

Šsami bjes mëra šu woni njepscheczeljo mëra. Njewostajmy jim to wješele, so by jih wuššuty njerjad šesthadžal. Wutorhajmy w prawym cžaku kōždy korjeň hōrkolcže, hladajmy šwëru na to, jednotu idžeržecž.

3. Psches šwjast teho mëra. Žony drje rjany bant se wischelafich nitkow hromadže šplecža. Tši nitki šu, kotrejž kšeseczijan hromadže šplecže a šwjasa k šwjastej mëra. Wšimi šako prënju nitku ponižnosž, kotraž šo do predka njeczisčezi, ale rad šady wostanje, wšimi š druha cžichu myšl, kiž šle se šlym nješaplaczi, ale š dobrym, wšimi škōncžnje šczëpliwosž, kiž njewustanje wischo šnjescž a wodawacz, potom wšasajch ty šwjast mëra, kotryž durbj cžlowjekow štowaršchicž, potom džëlašch ty na tej jednocže, wo kotrejž šo praji: „Šlaj, šak pešne a lubošne je to, hdyž bratija w jenej myšli hromadže bydla.“

S cžezkeho cžaka.

4. Nadpad.

„Šblzy hladajče šo! Njepscheczëł je mudry a lešny a bliži šo!“

Dolho njemōžachu ludžo bjes starosče a w mërje živi byčž. Šëdma tši njedžele bëchu šo minyle, duž šebi ludžo šašo pschewolachu: „Šchwejda šo bliži!“ Rosprōšchene šchwejske šyly bëchu šo w šužizy šašo šhromadžile a bližachu šo, a wšchudžom šjerjechu, šranychu a šapalachu. Ale špodžiwnje! Na dobo bëchu šo šhubile a ničto njewjedžesche, hdže. Džëň a nōž hladachu štraže š Draždžanskih naššupow, hacž Šchwejdom wohladaja — tola woni njepschidžechu. Šëšdnych bëchu wupōšlali, šo bychu na wšchëch puczach a drohach hladali — wjele hodžin dalofo bëchu jëchali — woni šo wrōcžichu š tej powjesčju: „Ani jeneho

Šchwejdu nješšmy wohladali.“ Bëche to cžak štyšknimeje njewštosče. — — —

W hajnkowni bëchu wotčny šašuhnjene. Wonka po holi howerjesche wëtšik, a na wōhnišchëžu prajšotajsche woheň, hdyž wëtr po wōhnju do jštwy dujesche. To bëche šrudna nōž ša šajnkëž šwōšbu. Šymy, rëšaty wëtšik honjesche mrōčžele po njëhju, a tam, hdžež je pschetorhny, wudoby šo pošny mēšacžk je šwojimi pruhami na šemju.

Š lëša wuštupi žusy muž na prōšdnru rumnosčž psched hajnkownju. Na dobo wošta štejo a roššladowajsche šo. Šotom wuczeže š paša pištolu a džëche hacž k durjam hajnkownje. Šiŕheče wofomik wošta štejo; potom šakłapa do duri, najprjedy cžijšičho, potom wōššičho.

„Božo knježe, šmil šo nad nami!“ šdychny nutska štyšknime šajnkëž macž a wša šwojeho hišheče žyle šajšarneho šandrija do rukow. Šajnš a šau pať natykašchaj šwojej ššëłbje a psch-hotowajchaj šo k wuštëlenju. „Ša dwaj tola! wotewëče mi durje!“ šawōła žusy muž wonka.

„Ščto šo tak pošdže k nam nuts dobywa?“ prajšesche šo nan.

„Šsym šhëžorški wyschšchi! Njemëčeže štarosčžow! Šsym šam a nješšym šebi ničeho šleho wothladal!“

„Šak tu šem pschidžecže? Tu tola ani droha njeje!“

„Njewëm ani pucža, a šym žylu nōž po holi šbudžil. Budžëže bjes štarosčžow!“

„Najprjedy ššhowaječe wšachu pištolu do paša! Šotom čžemý wam wotewricž!“

Wón tyšny pištolu do paša a šajnkëžy wotewrichu wob-hladniwje a pomalku durje.

„Porjedžëže mi nëščto k jëdži a k picžu! Šsym hlōdny a lačny. Nimalë tši dny šym štajnje na šedle šedžal. Wažnu powjesčž mam šurwjerčej wot šhëžora wo njepscheczëłach prajicž. W wječžornym cžmicžlanju šym pucz šmyšl; šon je mi padnył.“

„Tu šo šyncže a jëčëž!“ džësche hajnk, „š ja wam wëčju; po šdacžu šëže špōžny a bëdny!“

Žušnik powjecžerja a pošoži dwë šlinkotatej ššotej putzy na šlido, prajo:

„Wy drje mje po holi dowjedžecže; durbju hišheče džëňša do Draždžan.“

„Šsym šurwjerčowý šlužobnik; teho dla hižo je moja psch-ššuwšnosčž, šo waš dowjedn“, wotmolwi hajnk.

Šau pať prajšesche: „Dajče mi hičž, nano! Wostancže wy doma! Ša šym hišheče mlōdy. Wy šëže šëššchi šštit ša macž a ša šandrija!“

„Derje, duž pschewodž ty teho knješa!“ wotmolwi nan.

Žusy wyschł rošžohnowa šo š wutrobnyhmi džaknyhmi ššowami; potom džësche š šanom won do čžëmneje nozy. Šenož dýš a dýš prajeschtaj šebi ššowo, wonaj šhwatašchaj. Nimalë bëšchtaj š hole won, šako šau na dobo šajta. „Ščto je?“ prajšesche šo š cžichu žušnik. „Wuššlychach škonžazy dupot horka na drošy“, wotmolwi šau.

Wonaj pošluchajchaj a šakajchaj; tola ničto šo wjazy nje-hibny. Hdyž bëšchtaj hišheče šust dale ššloj, wohladajchaj pschi mēšacžtowym šwëtle murje a naššupy Draždžanskiše štwjerdžšny.

„Ty šy mi se šwërnym wjednikom byl — mēj džak ša to!“ džësche šhëžorški wyschł. „Mëčëže šo rjenje, knježe!“ prajšesche šau.

Wōršy po tym šawōła š naššupow štraža: „Ščto tu?“

„Šhëžorški šfficžër, wot šhëžora š pošëlitwom k šurwjerčej!“ šaklineža wotmolwjenje.

Njeczajny cžahōmneho wošta šawrjësšotachu. Šau bëche šam-lutki a bližesche šo šašo k holi. Tón kōcž wušwoli šebi druhu šchëžëžu. Džësche njedaloko Brëšnižynche brjoša. Na dobo šo šmjercž štrōžj. Šam: mišškrjesche šo wušašchazy woheň a ščezlesche pošledne pruhi psches šëšne šštomny; nëhdže ššizerčji kōcžel dale wot prënjeho wōhnja bëšche drubi, dale ščezži a šštwōrtny. Hdyž šo wobšladniwje bližesche, wuštada šašchazy woheň a wožakow, kotšiz do poššecžow šawaleni po šdacžu špachu.

„To šu Šchwejšwo, šleho šu šebi wotmyšlili!“ pošmyšli šau šam pschi šebi.

Šajšarna štraža štejesche nëhdže poš šta kōcželow wot njeho šdalena, na šhōjnu šepřjena. Šancj ššchepotašchaj šolenje, a wutroba ššapajsche jemu mōžnišcho.

Nëššole durbjesche wobšladniwý byčž. Šomalku čžyšche šo wrōcžicž tam, hdžež bëšche čžëmnišcho. Pschi tym šštwēžj š nohu wo nëščto cžëžke a šak nacžini haru. Štražnik pschi ššōjnje poš-

ibže hłowu a pošluchasche tam, i wotfelž bēsche wopot saklyjchal a hdžež Jan štejesche. Tola dofelž bo nihdže ani lisczicžko nje- hibny, sražnik bōrny jako sdrēmny a hłowu pokhili. Jan sřhili bo t semi. Ležeishe tam kožana troczkawa, kotruž sbehnny. S njej bēdžesche bo dale. S woprēdka štupi jenož dyh; a dyh troczel dale; hdyž pat lēhwowe wōhnye wjazy wohladacž njemōžesche, tchwatašche, kaž jenož mōžesche, do hajukowuje.

Tu sta bo jemu nowe, njeswjelaze pšchewatanje. Dwē wofelžny bēchtej wotewrjenej, tal jo płomjenja i wōhniščeža kwoje krejčerwjene pruhi hacž won pšched domste sčezelchu. Wo štupje wuhlada wōn zupch ludži. Bēchu to sčhwējdžy nūsteterojo, to widžesche na jich woblecženju.

„Šhubjeni smy“, džesche sam pšchi šebi, — „wo naž je bo štalo!“

Hižo chyzishe t domstemu pšchistupicž, jako šebi wscho ros- pomunawischi posasta. Zeli so bēchu tanui musteterojo jeho staršcheju šajeli, dyrbjesche jeju tež wohladacž mōž. Teho dla štupi hiščeže nētotre troczele dale do prēdka. Wot nūtska jeho widžecž njemōžachu, dofelž jeho sčžen wulki dub fryjesche.

Jene wokno bēsche rosbite. Nūtska bēchu wojazy wscho ros- brojili, draštu a sčaty. Jemu bo šdasche, jo bo nētotni nūtska wadžachu. Bychmy-li wobhladnišchi byli, nam ptacžki i tehole hneřda wuleczale njebychu“, šlyšesche Jan hluboki mužiki hlōž (Šotracžowanje.)

Michelafe i blišta a i daloka.

Do skōncženja Draždžaniske wustajeizy, kotrež bo 27. septembra stanje, budže bo 26. septembra šerbsti konzert hiščeže juntrōcz wōwjetowacž. Wn bo nadžijemny, jo budža lubi Šerbija i Unžizy w bohatej licžbje rjany konzert wophtacž. Wnjche teho je to pošlednja sřladnoječ, šebi rjany wustajeizy a našču šerbstu wještu a musej wobhladacž. Šichetož po skōncženju wustajeizy bo hūdōm wišitke twarjenja šwotorhaja.

Na džen šwj. Michala, wutoru 29. septembra budže Budysse poboczne Gustav-Adolfske towarštwu w Budyskej Michalskej zřkwi šwōj lētuiči šwjedžen šwjecžicž. Šerbsta Boža šlužba šapocžnje bo popoldnju w 2 hodž. a budže na njej knjes šaraš dr. Kencž i Wjelecžina prēdowacž. Na nēmštim kemichenju w 4 hodž. bo šapocžazym knjes šaraš Kubiža i Bufež prēduje. Wchitžny pšchecželjo žohnowanego džela Gustav-Adolfskeho towarštwu i Michalskeje kaž tež je wišitlich wokolnych wošadow njech nješkomdža tōn wažny šwjedžen wophtacž.

Kaž je Wudescžanšti Boži dom pšched krōttim rjany pšchu pšchēs tš krašue wokna na woltašniščežu došta, štej bo tež Delujo-Wujsedžanštemu Božemu domej dwē nowe pšchanej woknje darilej. To je dobre wopotaimo, jo našchi Šerbija šwōj Boži dom lubuja!

Sšrjedž mēšaza septembra mējesche bo w Dešawje hłowna šhromadžina hłowneho Gustav-Adolfskeho towarštwu. Šhromadžina bēsche derje je wschēch štronow našcheho wōtžneho kraja wophtana. Šhromadžina poštrōwjazy telegram kēžorej a Anhaltštemu wōjwodže pošta. Wobaj bo pošđakowawischi w žnemu škutkowanjū Gustav-Adolfskeho towarštwu wutrobne šbože pšchēsčtaj. Dale hłowna šhromadžina ma tež tōždy krōcz wobšamkucž, kotrej šhudej ewangeliskej wošadže w ros- prōščenju bjes šjoni nāmjetowanym ma bo hłowny džel lētnyh ja Gustav-Adolfske towarštwu nahromadžennyh darow wudželicž. Lētusche wothšokowanje hłowny dar ewangeliske šmilneje lubošče 19000 hriwnow wucžizy wošadže Šter w šornjej Awštriskej pšch- wobrocži. Šobu nāmjetowanaj wošadže Hedderheim a Rotuž kōžda nēhže 7000 hriwnow došta. Na tej šhromadžinje bo tež jenohlōžnje wobšamkny, bo ja wobohich pšchšēženanyh W-menisčich staracž a ja nich darn lubošče šberacž. Wn dyrbinny i Šcha i wutrobu žohnowacž, hdyž na to špominamy, šeljo žohnowanja je bo hižo wot žiweho škutkowanja Gustav-Adolfskeho towarštwu

do našchich ewangelisčich wošadow wulwalo a jeho prošmny, jo chyl dale šchit našcheje zřkwe bycz, jo w wschēm bēdženju a njespšchecželštwje, kotrež dyrbinny wošebje w nowišchim čžasu mōžuičho je štrony katholickeje zřkwe cžerpjecž a kotrež dyrbja pšchēde wschēm našchi wobošy ewangelisčich kšchēsčženjo w rosprōščenju našhonicž, twjerdže štejmy a rpežeršny i našchima Lutherom bjes bojošče šebi prajimny a špewamy: Šed'n twjerdy hrōd je našch Wōh šam!

Štalska je bo pšecža nētko rosšudžila, i štalom Menelikom, i kotrymž je njes- šbožownu wōjnu wjedla, mēr ščžinicž. Wulku šhwabnu šebi Štalska w tešle wōjnje došyla njeje, ale njeje tež nadžije, so by lēpje ja Štalsku bylo, hdy by tu wōjnu dale wjedla. Šichetož Štalska by pšchēs to hiščeže do wjetšcheho došha ša- lēšta a bo jara prašha, hacž by bo jej poradžilo Menelikowe derje wuwucžene a derje wōdžene wōjsto, kotrež ma i dotalnego doščeža cžim wjetšcheje šhrobtosče, pšchē- winucž. Duž wišat je tak naj- lēpje, hdyž bo w dobrym šjedna. Nahladnoječ Štalskeho wōjsta wišat je pšchēs tule wōjnu kētro poščerpila a nam dyrbi teho žel bycz, dofelž je Štalska šobu w šwjastu i Nēmškej a Awštriskej. Šdyž pat bo wot druhich ludow jedyn lud wjazy ja pošny njewobhladuje, to žntemu šwjastej na widženosčži šchitodži.

Ruski kēžor a kēžorta w bližichich dnjach Šendželstu a Šranzowštu wophtatej. Pačž bo jimaš tak loško do Šendžel- šteje pošjedže, je wulke praščenje, pšchetož tam šu pšched krōttim šbēžarške pašmo wušlōdžili, kotrež chze i bombami wyschno- seže a knježesčtwu šanicžicž. Duž je loško wēricž, so šu šebi wošebje na pšchitōmnoeč ruskeho kēžora myššili a šnano ja jeho pšchitōmnoeč tajki ša- nicžazny nadpad wotmyššlenny mēli. Duž bo tež Šendžel- cženjo najwobšchērnišche pšchi- hōny cžinili, so by ruski kēžor w Šendželškej pšchēbhawo derje wobarnowan by.

Šoležo w njedželškej draježe je Ššlepeho.

Šranzowšam je wschēm wješelom, i kotrymž wophtej ruskeho kēžora napschecžiwu hladaja, pšchi šamny rošom cžetnje. Woni njewjedža, šchto bychu wišitko šapocželi, ruskeho kēžora cžesčicž a jemu hōdowacž, dofelž ma ja jeho ja šwojeho šjednocženego w njespšchecželštwje pšchecžiwu Nēmškej. Wēnta wēž pak je, so ruski kēžor jako šamotnjež a i tym tež najwjetšchi napschecžiwnit republiki šzla rad do Šranzowškeje njeidže, so pak je i džela š dwōrlimōšče, i džela dāiwajo na myšle ruskeho luda, a pšchēs prōštwy šranzowškeho luda do teho šwolil

Šranzowšam je wschēm wješelom, i kotrymž wophtej ruskeho kēžora napschecžiwu hladaja, pšchi šamny rošom cžetnje. Woni njewjedža, šchto bychu wišitko šapocželi, ruskeho kēžora cžesčicž a jemu hōdowacž, dofelž ma ja jeho ja šwojeho šjednocženego w njespšchecželštwje pšchecžiwu Nēmškej. Wēnta wēž pak je, so ruski kēžor jako šamotnjež a i tym tež najwjetšchi napschecžiwnit republiki šzla rad do Šranzowškeje njeidže, so pak je i džela š dwōrlimōšče, i džela dāiwajo na myšle ruskeho luda, a pšchēs prōštwy šranzowškeho luda do teho šwolil

Našhōnjenja na železnizy.

Bobožny muž je šwojeho našhōnjenja powjeda:

Ša po železnizy do Berna jedžež. W B. mlody cžłowjet do kupeja šstupi a šo ke mni šhdže. Ša jemu nabožinske kopjeno

t cžitanju podach. Šakto bēsche wōn dočital, bo ja jeho wo- prašchach: „Wō, mōj knježe, šchto prajicže wy t temu?“ — „Šaj, šchtož by to wēricž mohł, by šbožowny byl“, wōn wotmolwi. — „Wyščeže wy rad wēru a po tajkim wot waž pomjenowane šbože

